

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

СУЧАСНА ПСИХОЛОГІЯ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

*Присвячено Всесвітньому дню психічного здоров'я
(World Mental Health Day)*

10 жовтня 2025 року

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ, ПОЛІТОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції
**СУЧАСНА ПСИХОЛОГІЯ:
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Присвячено Всесвітньому дню психічного здоров'я
(World Mental Health Day)

10 жовтня 2025 року

Видавництво
«Юридика»
2025

Редакційна колегія:

Головний редактор: **Аракелян Мінас Рамзесович**, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія»

Члени редакційної колегії:

ЦІЛЬМАК Олена Миколаївна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

АФОНІН Дмитро Сергійович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

БУДЯЧЕНКО Ольга Миколаївна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

ГУРІН Руслан Сергійович, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

ДЖЕЖИК Ольга Володимирівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

САМАРА Ольга Євгенівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

ТАТЬЯНЧИКОВ Андрій Олександрович, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

ШМАЛЕНКО Юлія Іванівна, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»

Зважаючи на свободу наукової творчості, відповідальність за достовірність матеріалів та фактів, унікальність тексту тез та дотримання вимог академічної доброчесності, несуть автори

Сучасна психологія: виклики та перспективи : збірник матеріалів С91 Всеукраїнської науково-практичної конференції / за заг. ред. М. Р. Аракеляна. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2025. – 262 с.

ISBN 978-617-8574-65-9

DOI: <https://doi.org/10.32837/11300.30918>

Збірник матеріалів підготовлено за доповідями учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої Всесвітньому дню психічного здоров'я (м. Одеса, 10 жовтня 2025 р.).

УДК 159.9'6(062.552)

© Автори, 2025

© Національний університет

ISBN 978-617-8574-65-9

«Одеська юридична академія», кафедра психології, 2025

Вальтер Марія Олександрівна
магістрант ОП «Психологія»
Центру післядипломної освіти
Національний університет «Одеська політехніка»
Науковий керівник: Нікон Наталія Олександрівна,
кандидат соціологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології та соціальної роботи
Національний університет «Одеська політехніка»

DOI: <https://doi.org/10.32837/11300.30994>

РОЛЬ ОРГАНІЗАЦІЙНО-СЛУЖБОВИХ ЧИННИКІВ У ФОРМУВАННІ ПСИХОЕМОЦІЙНОЇ ВРАЗЛИВОСТІ

У сучасних умовах військового конфлікту психологічна стійкість військовослужбовців стає важливим чинником збереження боєздатності Збройних Сил України (ЗСУ). Водночас, поряд із бойовими та соціальними факторами, суттєвий вплив на психоемоційний стан військових мають організаційно-службові чинники – специфіка бойового навантаження, умови несення служби, частота ротацій, участь у бойових діях, наявність поранень, а також доступ до психологічної допомоги.

Дослідження останніх років свідчать, що саме організаційне середовище служби може виступати як ресурсом адаптації, так і джерелом хронічного стресу, що підвищує ризик розвитку тривожності, депресивних станів і суїцидальних тенденцій [1; 2; 3].

В умовах тривалого бойового навантаження навіть високий рівень особистісної резильєнтності може знижуватись через системні фактори: відсутність відпочинку, надмірну відповідальність, часті ротації, дефіцит підтримки з боку командування.

Основне завдання даної роботи полягає у визначенні ролі організаційно-службових чинників у формуванні психоемоційної вразливості військовослужбовців ЗСУ.

Психоемоційна вразливість розглядається як схильність особистості до емоційної дестабілізації у відповідь на стресові або травматичні події, що пов'язана з пониженим рівнем адаптаційних ресурсів [4; 5]. Вона проявляється у підвищеній тривожності, емоційному виснаженні, порушеннях сну, дратівливості, соматичних симптомах.

Організаційно-службові фактори, відповідно до підходів військової психології, охоплюють тривалість служби та бойового навантаження; частоту ротацій; участь у бойових діях; наявність поранень, контузій; доступ до системи психологічної підтримки. Вказані чинники опосередковано впливають на рівень тривоги, депресії, симптомів ПТСР, а також формують суб'єктивне відчуття емоційного виснаження.

Проведене дослідження передбачає вибірку ($n = 100$ військово-службовців ЗСУ).

Гендерний розподіл вибірки склав 85 % чоловіків та 15 % жінок, переважають респонденти зі званням солдат (59 %) та сержантський склад (32 %). Понад половина (62 %) мають 1–3 роки служби, а 48 % брали участь у бойових діях понад один рік. Більшість (68 %) пройшли чотири або більше ротацій, що свідчить про високий рівень бойового навантаження. При цьому лише 14 % отримували психологічну допомогу, а 72 % не мають бойових поранень чи контузій.

Суб'єктивна оцінка рівня стресу під час служби показала, що понад половина респондентів (51 %) визначають його як середній, а ще 18 % – як високий або дуже високий.

Характеризуючи взаємозв'язки між організаційно-службовими чинниками та психоемоційними показниками проведено кореляційний аналіз, який продемонстрував наявність статистично значущих зв'язків між рівнем стресу під час служби, участю в бойових діях, кількістю ротацій і психоемоційними показниками, зокрема:

- рівень стресу (PSS-10) прямо корелює з індексом ПТСР (PCL-M) ($r = 0,407$, $p < 0,01$);
- загальний показник ПТСР позитивно пов'язаний із кількістю поранень або контузій ($r = -0,310$, $p < 0,01$);
- суїцидальний ризик (ОСР) має значущий зв'язок з рівнем пережитого стресу ($r = 0,238$, $p < 0,05$) і ПТСР ($r = 0,608$, $p < 0,01$);
- соціальна підтримка (MSPSS) негативно корелює із психоемоційним виснаженням ($r = -0,391$, $p < 0,01$), що свідчить про її буферну функцію.

Отже, чим інтенсивніше бойове навантаження і менше можливостей для відновлення, тим вищий рівень психоемоційної вразливості військовослужбовців. Водночас, соціальна підтримка, наявність психологічної допомоги та стабільність ротацій виконують захисну функцію, знижуючи ризики тривожності та депресії.

Отже, результати узгоджуються з висновками українських досліджень [2], які доводять, що часті ротації, перевтома, низький контроль над умовами служби та відсутність підтримки є ключовими детермінантами емоційного виснаження.

Військові з тривалістю служби понад 3 роки демонструють вищий рівень стресу та нижчу задоволеність соціальною підтримкою, що може бути пов'язано з кумулятивним ефектом бойових навантажень.

Крім того, недостатня кількість програм психологічної реабілітації у підрозділах підвищує ризик розвитку емоційних розладів навіть серед військових з високим рівнем резильєнтності.

Враховуючи отримані результати, доцільно розвивати інституційну систему психологічного супроводу в межах ЗСУ, зокрема:

- впровадження програм психологічного де брифінгу після ротацій;
- інтервізійні групи для сержантського складу;
- тренінги резильєнтності (на основі моделей CBR та MBRT);
- індивідуальне консультування після бойових дій і поранень.

Такі заходи не лише зменшують психоемоційну вразливість, але й сприяють формуванню культури психологічної безпеки у військовому середовищі. Підсумовуючи зазначимо, що організаційно-службові чинники є одним із визначальних предикторів психоемоційного стану військовослужбовців. Їхній негативний вплив проявляється у формі хронічного стресу, емоційного виснаження, зниження бойового духу та підвищення ризику суїцидальної поведінки. Найбільш стресогенними виявилися часті ротації (68 %), тривала участь у бойових діях (понад 1 рік – 48 %) та обмежений доступ до психологічної допомоги (86 % не отримували її).

Соціальна підтримка та резильєнтність виконують буферну функцію, знижуючи вплив організаційного стресу на психічне здоров'я. Впровадження системних програм підготовки командирів з навичок психологічної підтримки, проведення регулярних моніторингів психоемоційного стану та забезпечення доступності реабілітаційних програм після бойових виходів є важливим елементом формування цілісної системи психопрофілактики у ЗСУ. Такі заходи сприяють збереженню психологічного потенціалу особового складу, своєчасному виявленню ознак емоційного виснаження, зниженню ризику суїцидальної поведінки та підвищенню ефективності бойової діяльності.

Комплексна інтеграція психологічного супроводу у систему військового управління забезпечує стійкість армії не лише на фізичному, а й на ментальному рівні, що є ключовим чинником обороноздатності держави в умовах тривалого воєнного протистояння.

Список використаних джерел

1. Бек А. Т., Девіс Д. Д., Фріман А. Когнітивна терапія розладів особистості. К. : Науковий Світ, 2024. 500 с.
2. Мельник А. П. Психологічна реабілітація військовослужбовців, що перебували в умовах бойових дій. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*. 2015. № 4. С. 100–105. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apspp_2015_4_19 (дата звернення: 08.10.2025).
3. Цумарева Н. В., Апелът Г. В., Вятчаніна С. В. Психологічні механізми виживання та адаптації в умовах тривалого військового конфлікту. *Наукові перспективи*. 2024. № 4 (46). С. 1431–1442. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-4\(46\)-1431-1442](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-4(46)-1431-1442) (дата звернення: 08.10.2025).
4. Шевчук Л. П. Психологічна стійкість особистості в умовах воєного стану. *Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених, курсантів та студентів* : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 16 трав. 2025 р.). Вінниця : ХНУВС, 2025. С. 398–401.
5. Lazarus R. Stress, appraisal, and coping : monography. New York, 1984. 445 p.

Ключові слова: психоемоційна вразливість, військовослужбовці, організаційно-службові чинники, стрес, резильєнтність, соціальна підтримка, ротації, бойове навантаження, психологічна допомога.

Keywords: psycho-emotional vulnerability, military personnel, organizational and service factors, stress, resilience, social support, rotations, combat workload, psychological assistance.

Буряк Олена Юріївна ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ ПОРІВНЯНЬ У ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРИ НА ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ МОЛОДІ.	39
Вальтер Марія Олександрівна РОЛЬ ОРГАНІЗАЦІЙНО-СЛУЖБОВИХ ЧИННИКІВ У ФОРМУВАННІ ПСИХОЕМОЦІЙНОЇ ВРАЗЛИВОСТІ.	43
Вітюк Марія Сергіївна Лісовенко Анна Федорівна САМООЦІНКА ТА МЕНТАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я.	47
Гончар Юлія Ігорівна ЕМОЦІЙНЕ ВИГОРАННЯ, ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН.	51
Горбачова Ангеліна Андріївна Рєпнова Тетяна Петрівна ЕКЗИСТЕНЦІЙНА ПРОБЛЕМАТИКА ПАЦІЄНТІВ З ДЕПРЕСІЄЮ.	54
Гурін Руслан Сергійович Антіпова Катерина Ігорівна ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ КОМАНДНОЇ РОБОТИ.	57
Гурін Руслан Сергійович Вайнберг Валерія Артурівна ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ У СПІВРОБІТНИКІВ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ.	61
Гурін Руслан Сергійович Геращенко Олександр Сергійович РОЛЬ ЕМПАТІЇ В ПЕДАГОГІЧНІЙ ВЗАЄМОДІЇ «ВИКЛАДАЧ – ЗДОБУВАЧ ВИЩОЇ ОСВІТИ».	64
Далакова МаріяГеоргіївна ЕКЗИСТЕНЦІЙНІ СМИСЛИ ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ГРОШОВОГО МИСЛЕННЯ ТА ФІНАНСОВИХ СТРАТЕГІЙ ОСОБИСТОСТІ.	68
Демірташ Айлін Дженгізівна Рєпнова Тетяна Петрівна ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ПІДВИЩЕННЯ САМООЦІНКИ У ТРИВОЖНИХ ПІДЛІТКІВ.	73
Дубенко Юнія Олександрівна ВІД ВРАЗЛИВОСТІ ДО ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ: ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРИЙНЯТТЯ ВІДМОВИ.	76
Дубрянська Ніколь Олександрівна Джежик Ольга Володимирівна ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ РИЗИКУ ФОРМУВАННЯ АЛКОГОЛЬНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ У МОЛОДІ.	80